ZAWODY, BUDŻET I DOBRE DECYZJE

PRAKTYCZNA LEKCJA DORADZTWA ZAWODOWEGO Z DŻEKIEM

DORADZTWO ZAWODOWE

Ministerstwo Finansów

FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ

WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

NAWIĄZANIE – ZNACZENIE POJĘCIA „ZBANKRUTOWAĆ"

„Co znaczy »zbankrutować«, nie dowiedział się nic nowego. [...]

A matka tylko to mu powiedziała:

– Człowiek nie powinien wydawać więcej, niż ma. Nie pożyczaj, nie zbankrutujesz. Moi rodzice prowadzą sklep trzydzieści sześć lat, wychowali dzieci i żyją. To trudno; nie każdy może sobie na wszystko pozwolić".

Źródło: J. Korczak, „Bankructwo małego Dżeka", Fundacja Warszawski Instytut Bankowości, Warszawa 2024, s. 24, https://przedsiebiorczydzek.pl/wp-content/uploads/2025/02/Ksiazka-Bankructwo-malego-Dzeka_online.pdf (dostęp: 23.09.2025).

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

DLACZEGO WARTO PLANOWAĆ WYDATKI I NIE WYDAWAĆ WIĘCEJ, NIŻ SIĘ MA?

1. Czy słowo „zbankrutować" dotyczy tylko firm? Czy osoby prywatne też mogą zbankrutować? Czy można wydawać więcej, niż się ma?
   → Co się wtedy dzieje? Jakie są skutki? Czy planowanie wydatków dotyczy tylko dorosłych, czy także uczniów?
2. Co mogło się wydarzyć, że ktoś nie ma pieniędzy na zaplanowane wydatki?
3. Czy znacie z życia lub filmów sytuacje, kiedy ktoś zbankrutował? Co to oznaczało?
4. Czy w Waszym życiu zdarzyła się sytuacja, gdy musieliście dokonać wyboru: na co wydać pieniądze, a z czego zrezygnować?
   → Jak podjęliście decyzję?

Wykonajcie zadanie nr 1 w karcie pracy – odnieście się do cytatu z lektury, podzielcie się refleksją i podajcie przykłady błędów finansowych.

Ministerstwo Finansów
FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ
WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI
Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

CO TO SĄ POTRZEBY, A CO – ZACHCIANKI?

Wykonajcie zadanie nr 2 w karcie pracy:

- Wpiszcie w tabeli po dwie własne potrzeby i zachcianki.
- Następnie spróbujcie własnymi słowami zdefiniować oba pojęcia.
- Dobierzcie się w pary.
- Porównajcie swoje przykłady i definicje:
  – Zdecydujcie wspólnie, które przykłady to rzeczywiste potrzeby, a które to zachcianki (zaznaczcie to w zadaniu).
  – Uzgodnijcie jedną definicję potrzeby i jedną definicję zachcianki (skorygujcie zapisy na swoich kartach).

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

CO TO SĄ POTRZEBY, A CO – ZACHCIANKI?

Przykłady potrzeb i zachcianek:

Potrzeby	Zachcianki
jedzenie i picie	nowy model telefonu
ciepłe ubranie na zimę	kolejna para modnych butów

Ministerstwo Finansów
FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ
WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI
Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

CO TO SĄ POTRZEBY, A CO – ZACHCIANKI?

	Potrzeba	Zachcianka
Wasze Przykłady		
Wasze Definicje		

Wasze zadania

1) Pracując w grupach, wpiszcie w karcie pracy Wasze przykłady potrzeb i zachcianek.
2) Zaproponujcie własne krótkie definicje potrzeby i zachcianki (każda osoba ma prawo zgłosić swoją propozycję).
3) Porozmawiajcie o Waszych propozycjach definicji (z czym się zgadzacie, a z czym nie).
4) Ustalcie taką wersję każdej definicji, na którą wspólnie się zgodzicie.
5) Zapiszcie te wersje w swoich kartach pracy.

Ministerstwo Finansów
FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ
WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

WASZE DEFINICJE BYŁY TRAFNE! ZOBACZMY, JAK MOŻEMY JE PODSUMOWAĆ

Potrzeba

⟶ To coś niezbędnego do życia, zdrowia lub rozwoju.

⟶ Bez tego trudno funkcjonować na co dzień.

Przykłady: jedzenie, ubranie, nauka, leczenie.

Zachcianka

⟶ To coś, co chcemy mieć, ale czego mieć nie musimy.

⟶ Jest to dodatkowe, często chwilowe pragnienie.

Przykłady: modne ubrania, słodycze, nowy telefon.

Wnioski:

- Znajomość tej różnicy **pomaga podejmować lepsze decyzje finansowe**.
- Ta umiejętność będzie potrzebna, gdy zaczniemy **planować budżet wycieczki klasowej**!

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

WPROWADZENIE – PLANOWANIE WYDATKÓW

„Pani prosiła, żeby nie kupować bez jej wiedzy. Na podarunki gwiazdkowe pani się zgodziła, bo już było za późno, kiedy Dżek kupił; ale w kooperatywie szkolnej powinno być tylko to, co potrzebne do szkoły.

– Co pani szkodzi? – odzywa się Harry.

– A jak my chcemy? To przecież nasze pieniądze.

– A jak pani nie pozwoli w szafie trzymać, co wtedy zrobimy? – pyta się Dżek.

Dżek sam nie jest zadowolony, że nie wolno, ale nic nie mówi. Niech wszyscy poproszą, to pani zobaczy, że wszyscy.

– Bo ja bym kupił futbol.

– A ja łyżwy.

– Wszystko chcą tylko dla siebie – powiedziała jedna z dziewczynek.

– A wam może wstążki kupić?

– No więc, co by się stało takiego? Jak mamy długie włosy, to musimy mieć wstążki.

– Widziałem na wystawie książkę: „Jak zrobić domowy telefon" – mówi Dżems.

– A ja „O windzie".

– W naszej czytelni mało jest powieści historycznych – mówi Harry.

– Tak, tak – dodał Dżems. – Podobno śliczna jest tłumaczona z polskiego powieść historyczna: „Ogniem i mieczem".

– I „Galernik", tłumaczona z francuskiego.

Więc postanowiono prosić, żeby pani pozwoliła kupić dwie pary łyżew, futbol dla chłopców, dużą piłkę ręczną dla dziewczynek i żeby każdy napisał, jakie chce najbardziej książki, żeby były w biblioteczce."

Źródło: J. Korczak, „Bankructwo małego Dżeka", Fundacja Warszawski Instytut Bankowości, Warszawa 2024, s. 136–137, https://przedsiebiorczydzek.pl/wp-content/uploads/2025/02/Ksiazka-Bankructwo-malego-Dzeka_online.pdf (dostęp: 28.09.2025).

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

ZAPLANUJCIE WYCIECZKĘ ZAWODOZNAWCZĄ I JEJ BUDŻET

Zaplanujcie cel i określcie charakter wycieczki zawodoznawczej (np. do firmy, zakładu usługowego), wpiszcie konkretną nazwę firmy.

Zanim zaczniemy – co trzeba zaplanować w budżecie wycieczki?

1. Skąd można wziąć pieniądze na klasową wycieczkę do firmy (wizytę zawodoznawczą)?
2. Na co na pewno trzeba wydać pieniądze?
3. Na co jeszcze warto przeznaczyć środki, jeśli będzie taka możliwość?
4. Czy warto zostawić coś „na zapas"? Dlaczego?

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

ELEMENTY BUDŻETU – CO TRZEBA ZAPLANOWAĆ

1. Przychody (skąd mamy pieniądze?), np.:

- składki uczniów,
- środki z funduszu klasowego,
- ewentualne wsparcie sponsora,
- wkład rodziców lub szkoły.

2. Wydatki obowiązkowe (bez tego wycieczka się nie odbędzie), np.:

- transport (np. autobus, bilety),
- wejściówki i opłaty za zwiedzanie (jeśli obowiązują, np. przy wstępie do muzeum przyzakładowego),
- ubezpieczenie.

3. Wydatki uznaniowe (nie są konieczne, ale są miłe), np.:

- napoje, poczęstunek,
- upominki dla przedstawicieli firmy,
- drobne nagrody dla aktywnych uczniów.

4. Oszczędności lub rezerwa, np.:

- nieprzewidziane wydatki,
- przyszłe działania klasy.

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

KOSZTY WYCIECZKI

Planujemy wydatki, aby nie „zbankrutować" jak Dżek:

Element budżetu wizyty (wycieczki) zawodoznawczej	Kwota (w zł)	Uzasadnienie „Dlaczego to jest potrzebne?"
PRZYCHODY ŁĄCZNIE (np. składki uczniów, wsparcie Rady Rodziców)		
Transport (np. autokar, bilety komunikacji miejskiej)		
Ubezpieczenie i opłaty organizacyjne		
Poczęstunek, napoje		
Upominki dla przedstawicieli firmy lub zakładu pracy		
Drobne nagrody dla uczniów za aktywność podczas wizyty		
Rezerwa finansowa (na nieprzewidziane wydatki)		
WYDATKI ŁĄCZNIE		

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

ZAPLANUJCIE PYTANIA DO PRZEDSTAWICIELI FIRMY

Przygotujcie zestaw pięciu pytań, które zadacie pracownikom firmy podczas wycieczki, by dowiedzieć się jak najwięcej o:

- zawodach,
- środowisku pracy,
- ścieżkach kariery,
- wymaganych umiejętnościach i kwalifikacjach.

Ministerstwo Finansów
FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ
WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

ZAPLANUJCIE PYTANIA DO PRZEDSTAWICIELI FIRMY

Przykładowe pytania (dla inspiracji):

1. Jakie są najważniejsze obowiązki w Pani/Pana zawodzie?
2. Jak wygląda typowy dzień pracy w tej firmie?
3. Jakie umiejętności są potrzebne do tej pracy?
4. Jak zdobyć kwalifikacje do tego zawodu?
5. Co jest w tej pracy najtrudniejsze, a co najciekawsze?
6. Jakie zawody są jeszcze potrzebne w Państwa branży?

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

CZAS NA PREZENTACJE – POKAŻCIE, CO WYPRACOWALIŚCIE!

Część 1. Prezentacja budżetu klasowego wycieczki:

- planowane przychody,
- wydatki obowiązkowe i uznaniowe,
- kwota oszczędności lub rezerwy.

Uzasadnienia:

- z czego zrezygnowano i dlaczego,
- co było najważniejsze w planowaniu.

Część 2. Pytania do przedstawicieli firmy:

- prezentacja,
- wybór zestawu najciekawszych pytań.

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

ZAWODY, BUDŻET I DOBRE DECYZJE
PRAKTYCZNA LEKCJA DORADZTWA ZAWODOWEGO Z DŻEKIEM

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

Ministerstwo Finansów
FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ
WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.